# T003 A HÀM III 56-Kinh Di Hê

*Đại Tạng Kinh (Linh Sơn Pháp Bảo)*

56. KINH DI-HEÂ1

Toâi nghe nhö vaày: Moät thôøi, Phaät du hoùa taïi nöôùc Ma-kieät-ñaø, trong moät caùi hang trong röøng Maõng naïi2, thoân Xaø-ñaáu3. Baáy giôø Toân giaû Di-heâ4 laøm thò giaû Phaät. Vaøo buoåi saùng sôùm, Toân giaû Di-heâ mang y caàm baùt vaøo thoân Xaø-ñaáu khaát thöïc. Khaát thöïc xong, Toân giaû Di-heâ ñeán bôø soâng Kim-beä5, thaáy moät khu ñaát baèng phaúng goïi laø röøng xoaøi khaû aùi6. Nöôùc soâng Kim-beä raát tuyeät, thaät laø ñaùng öa. Doøng nöôùc trong7 chaûy chaàm chaäm; noùng laïnh oân hoøa, deã chòu. Thaáy xong, Toân giaû hoan hyû, thaàm nghó: “Khu ñaát naøy baèng phaúng goïi laø röøng xoaøi khaû aùi. Nöôùc soâng Kim-beä raát tuyeät, thaät laø ñaùng öa. Doøng nöôùc trong chaûy chaàm chaäm; noùng laïnh oân hoøa, deã chòu. Neáu toäc taùnh töû8 naøo muoán tu phaùp ñoaïn tröø 9 thì neân ôû choã naøy. Ta cuõng coù ñieàu phaûi ñoaïn tröø10, coù neân ôû choã yeân tónh naøy ñeå tu phaùp ñoaïn tröø chaêng?” Lieàn ñoù, sau khi aên xong, Di-heâ thu xeáp y baùt, röûa tay chaân, vaét Ni-sö-ñaøn11 leân vai, ñi ñeán choã Ñöùc Phaät, ñaûnh leã döôùi chaân Phaät, roài ngoài sang moät beân maø baïch raèng: “Baïch Theá Toân, saùng sôùm hoâm nay con mang y caàm baùt vaøo thoân Xaø-ñaáu khaát thöïc. Khaát thöïc xong, con ñeán bôø soâng Kim-beä, thaáy moät khu ñaát baèng phaúng goïi laø röøng xoaøi khaû aùi. Nöôùc soâng Kim-beä raát tuyeät, thaät laø ñaùng öa. Doøng nöôùc trong chaûy chaàm chaäm; noùng laïnh oân hoøa, deã chòu. Thaáy xong, con hoan hyû, thaàm nghó: ‘Khu ñaát naøy baèng phaúng goïi laø röøng xoaøi khaû aùi. Nöôùc soâng Kim-beä raát tuyeät, thaät laø ñaùng öa. Doøng nöôùc trong chaûy chaàm chaäm; noùng laïnh oân hoøa, deã chòu. Neáu toäc taùnh töû naøo muoán tu phaùp ñoaïn tröø thì neân ôû choã naøy. Ta cuõng coù ñieàu phaûi ñoaïn tröø, coù neân ôû choã yeân tónh naøy ñeå tu phaùp

1.

Töông ñöông Paøli: A. ix.3. Meghiya.

2.

Maõng naïi laâm  töùc khu röøng xoaøi. Paøli: ambavana.

3.

Xaø-ñaáu thoân Paøli: Jantugaøma, gaàn laøng Calikaø. Paøli: caølikaøyaö viharati caølikaøpabbate, truù ôû laøng

Calikaø, treân nuùi Caølikapabbata. Phaät an cö vaøo muøa möa ôû ñaây vaøo caùc naêm thöù 13, 18 vaø 19, sau khi thaønh ñaïo. Calikapabbata laø moät ngoïn ñoài maøu traéng neân vaøo nhöõng ñeâm toái ngöôøi ta thaáy noù hình nhö chuyeån ñoäng.

4.

Di-heâ. Paøli: Meghiya.

5.

Kim-beä  Paøli: Kimikaølaø.

6.

Haùn: danh haûo naïi laâm Paøli: addasaø… ambavanaö paøsaødikaö ramaòyaö, thaáy khu röøng xoaøi xinh ñeïp, ñaùng öa.

7.

Haùn: tuyeàn thuûy

8.

Toäc taùnh töû cuõng thöôøng noùi thieän nam töû hay thieän gia nam töû, Paøli: kulaputta.

9.

Haùn: hoïc ñoaïn. Paøli: (…) padhaønatthikassa padhaønaøya, ñeå (tu taäp) tinh caàn cho ai tinh caàn. Baûn Haùn, ñoïc pahaøna (ñoaïn tröø) thay vì padhaøna (tinh caàn).

10.

Haùn: höõu sôû ñoaïn  Xem cht. treân.

11.

Ni-sö-ñaøn  Paøli: nisìdana, toïa cuï, khaên traûi ngoài.

ñoaïn tröø chaêng?’ Baïch Theá Toân, nay con muoán ñeán choã yeân tónh, khu röøng xoaøi kia, ñeå hoïc phaùp ñoaïn tröø”. Baáy giôø Ñöùc Theá Toân baûo: “Naøy Di-heâ, ngöôi nay coù bieát chaêng? Ta moät mình khoâng coù ai, khoâng coù thò giaû. Ngöôi coù theå ôû laïi ít laâu, ñôïi coù Tyø-kheo khaùc ñeán laøm thò giaû cho Ta roài ngöôi coù theå ñeán choã yeân tónh khu röøng xoaøi kia maø hoïc phaùp ñoaïn tröø”. Toân giaû Di-heâ laëp laïi ba laàn baïch: “Baïch Theá Toân, nay con muoán ñeán choã yeân tónh, khu röøng xoaøi kia, ñeå hoïc phaùp ñoaïn tröø”. Ñöùc Theá Toân cuõng ba laàn noùi raèng: “Naøy Di-heâ, ngöôi nay coù bieát chaêng? Ta moät mình khoâng coù ai, khoâng coù thò giaû. Ngöôi coù theå ôû laïi ít laâu, ñôïi coù Tyø-kheo khaùc ñeán laøm thò giaû cho Ta roài ngöôi coù theå ñeán choã yeân tónh khu röøng xoaøi kia maø hoïc phaùp ñoaïn tröø”. Di-heâ laïi baïch raèng: “Theá Toân khoâng coù vieäc caàn laøm, khoâng coù phaän söï caàn hoaøn taát, khoâng coù ñieàu gì caàn phaûi quaùn saùt12 Con coøn coù nhöõng boån phaän, nhöõng ñieàu phaûi laøm, nhöõng ñieàu phaûi quaùn saùt. Baïch Theá Toân, con ñeán choã yeân tónh, khu röøng xoaøi kia, ñeå hoïc phaùp ñoaïn tröø”.

Ñöùc Theá Toân baûo: “Naøy Di-heâ, ngöôi mong caàu söï ñoaïn tröø13, Ta coù gì ñeå noùi theâm nöõa? Di-heâ, ngöôi cöù ñi, laøm theo nhöõng gì maø ngöôi muoán”. Baáy giôø Di-heâ sau khi nghe lôøi Ñöùc Phaät daïy, kheùo laõnh thoï, kheùo ghi nhôù vaø kheùo tuïng taäp. Toân giaû lieàn ñaûnh leã saùt chaân Ñöùc Phaät, ñi quanh ba voøng, roài ñi. Sau khi ñeán röøng xoaøi, vaøo röøng, Toân giaû ñi ñeán moät goác caây, traûi Ni-sö-ñaøn maø ngoài keát giaø. Toân giaû Di-heâ soáng trong röøng xoaøi, sanh khôûi leân ba taâm nieäm aùc baát thieän laø taâm nieäm duïc, taâm nieäm nhueá vaø taâm nieäm haïi14. Do ñoù, Toân giaû lieàn nghó ñeán Ñöùc Theá Toân. Baáy giôø vaøo luùc xeá chieàu, Toân giaû töø choã tónh toïa ñöùng daäy, ñeán tröôùc Ñöùc Theá Toân, ñaûnh leã chaân Ngaøi, ngoài sang moät beân vaø baïch raèng:

“Baïch Theá Toân, con ñeán röøng xoaøi kia, ngoài ôû choã yeân tónh, lieàn sanh khôûi ba taâm nieäm aùc baát thieän laø taâm nieäm duïc, taâm nieäm nhueá vaø taâm nieäm haïi. Do ñoù, con lieàn nghó ñeán Theá Toân”. Ñöùc Theá Toân baûo: “Naøy Di-heâ, taâm giaûi thoaùt chöa thuaàn thuïc maø muoán cho thuaàn thuïc, coù naêm phaùp ñeå tu taäp. Nhöõng gì laø naêm? “Di-heâ, Tyø-kheo töï mình laø thieän tri thöùc, cuøng soáng chung vôùi thieän tri thöùc vaø cuøng hoøa hôïp vôùi thieän tri thöùc15. Naøy Di-heâ, vôùi ai taâm giaûi thoaùt chöa thuaàn thuïc maø muoán cho thuaàn thuïc thì ñoù laø phaùp tu taäp thöù nhaát.

12. Haùn: voâ vi, voâ taùc, dieäc voâ sôû quaùn  Paøli:
natthi kióci uttari karanìyaö, natthi katassa paæicayo, khoâng coù phaän söï gì theâm nöõa, khoâng coù vieäc laøm theâm ñoái vôùi ñieàu ñaõ laøm. 13. Nghóa laø, “muoán tinh caàn”. 14. Duïc nieäm nhueá nieäm haïi nieäm Paøli: kaøma-vitakka,
vyaøpaøda-vitakka, vihiusaø-vitakka, suy caàu tham duïc, suy caàu saân haän, suy caàu böùc haïi. 15. Paøli: kayaøòamitto hoti kalyaøòasahaøyo kalyaøòasampavaíko, laø baïn toát, ngöôøi ñoàng haønh toát, thaân höõu toát.

“Laïi nöõa, naøy Di-heâ, Tyø-kheo phaûi tu taäp caám giôùi, thuû hoä tuøng giaûi thoaùt16, laïi phaûi kheùo thaâu nhieáp oai nghi leã tieát, thaáy toäi loãi nhoû nhaët cuõng thöôøng sanh loøng lo sôï, thoï trì hoïc giôùi. Naøy Di-heâ, vôùi taâm giaûi thoaùt chöa thuaàn thuïc maø muoán cho thuaàn thuïc thì ñoù laø phaùp tu taäp thöù hai. “Laïi nöõa, naøy Di-heâ, Tyø-kheo neân noùi ñieàu ñaùng noùi, phuø hôïp nghóa cuûa baäc Thaùnh, khieán taâm nhu nhuyeán, laøm cho taâm khoâng bò che laáp, töùc laø noùi veà giôùi, noùi veà ñònh, noùi veà tueä, noùi veà giaûi thoaùt, noùi veà giaûi thoaùt tri kieán, noùi veà söï toån giaûm laàn laàn, noùi veà vieäc khoâng öa tuï hoïp, noùi veà thieåu duïc, noùi veà tri tuùc, noùi veà phaùp ñoaïn töø, noùi veà voâ duïc, noùi veà phaùp dieät, noùi veà tónh toïa, noùi veà duyeân khôûi. Coù ñöôïc nhöõng ñieàu ñöôïc noùi nhö vaäy cuûa Sa-moân, ñöôïc troïn ñuû, deã ñöôïc chöù khoâng khoù. Naøy Di-heâ, vôùi ai taâm giaûi thoaùt chöa thuaàn thuïc maø muoán cho thuaàn thuïc thì ñoù laø phaùp tu taäp thöù ba. “Laïi nöõa, naøy Di-heâ, Tyø-kheo thöôøng tu haønh tinh taán, ñoaïn töø phaùp aùc baát thieän, tu caùc phaùp thieän, thöôøng töï khôûi yù, chuyeân nhaát kieân coá; vì muïc ñích tìm caàu goác reã thieän maø khoâng xaû boû phöông tieän17. Naøy Di-heâ, vôùi ai taâm giaûi thoaùt chöa thuaàn thuïc maø muoán cho thuaàn thuïc thì ñoù laø phaùp tu taäp thöù tö. “Laïi nöõa, naøy Di-heâ, Tyø-kheo tu haønh veà trí tueä, quaùn saùt söï höng thònh vaø suy vi cuûa caùc phaùp; chöùng trí nhö vaäy, baèng Thaùnh tueä minh ñaït18, phaân bieät thaáu hieåu, maø chaân chaùnh dieät taän khoå ñau. Naøy Di-heâ, vôùi ai taâm giaûi thoaùt chöa thuaàn thuïc maø muoán cho thuaàn thuïc thì ñoù laø phaùp tu taäp thöù naêm. “Vò aáy khi ñaõ coù naêm phaùp tu taäp nhö vaäy roài, laïi phaûi tu boán phaùp khaùc nöõa. Nhöõng gì laø boán? Tu oá loãâ19 ñeå ñoaïn töø duïc. Tu töø ñeå ñoaïn töø saân nhueá. Tu soå töùc ñeå ñoaïn töø taâm nieäm taùn loaïn. Tu voâ thöôøng ñeå ñoaïn töø ngaõ maïn. “Naøy Di-heâ, neáu Tyø-kheo naøo töï mình laø thieän tri thöùc, cuøng soáng chung vôùi thieän tri thöùc vaø cuøng hoøa hôïp vôùi thieän tri thöùc, thì neân bieát vò aáy chaéc chaén tu taäp caám giôùi, thuû hoä tuøng

giaûi thoaùt, laïi kheùo thaâu nhieáp caùc oai nghi, leã tieát, thaáy toäi nhoû cuõng sanh loøng lo sôï, thoï trì hoïc giôùi. “Naøy Di-heâ, neáu Tyø-kheo naøo töï mình laø thieän tri thöùc, cuøng soáng chung vôùi thieän tri thöùc vaø cuøng hoøa hôïp vôùi thieän tri thöùc, thì neân bieát, vò aáy noùi ñieàu ñaùng noùi, ñuùng theo nghóa cuûa baäc Thaùnh, khieán taâm nhu nhuyeán, laøm cho taâm chaúng bò ngaên che, töùc laø noùi veà giôùi, noùi veà ñònh, noùi veà tueä, noùi veà giaûi thoaùt, noùi veà giaûi thoaùt tri kieán, noùi veà söï toån giaûm daàn daàn, noùi veà vieäc khoâng öa tuï hoïp, noùi veà thieåu duïc, noùi veà tri tuùc, noùi veà phaùp ñoaïn, noùi veà phaùp dieät, noùi veà voâ duïc, noùi veà tónh toïa, noùi veà duyeân khôûi. Coù ñöôïc nhöõng ñieàu ñöôïc noùi nhö vaäy cuûa Sa-moân, ñöôïc troïn ñuû, deã ñöôïc chöù khoâng khoù.

“Naøy Di-heâ, neáu Tyø-kheo töï mình laø thieän tri thöùc, cuøng soáng chung vôùi thieän tri thöùc vaø cuøng hoøa hôïp vôùi thieän tri thöùc, thì neân bieát raèng, vò aáy chaéc chaén thöôøng tu haønh tinh taán, ñoaïn caùc phaùp aùc baát thieän, thöôøng khôûi taâm chuyeân nhaát kieân coá, vì muïc ñích tìm caàu goác reã thieän maø khoâng xaû boû phöông tieän. “Naøy Di-heâ, neáu Tyø-kheo naøo töï mình laø thieän tri thöùc, cuøng soáng chung vôùi thieän tri thöùc vaø cuøng hoøa hôïp vôùi thieän tri thöùc, thì neân bieát raèng, vò aáy chaéc chaén tu haønh veà trí tueä, quaùn saùt söï höng thònh vaø suy vi cuûa caùc phaùp; chöùng trí nhö vaäy, baèng Thaùnh tueä

16.

Tuøng giaûi thoaùt, töùc bieät giaûi thoaùt, hay Ba-la-ñeà-moäc-xoa.

17.

Paøli: anikkhittadhuro kusalesu dhammesu, khoâng truùt boû gaùnh naëng trong caùc phaùp thieän.

18.

Thaùnh tueä minh ñaït  Paøli: ariyanibbedhikapaóóaø, trí tueä quyeát traïch cuûa Thaùnh.

19.

OÁ (hay aùc) loä  Paøli: asubha, baát tònh.

minh ñaït, phaân bieät thaáu hieåu, maø chaân chaùnh dieät taän khoå ñau. “Naøy Di-heâ, neáu Tyø-kheo naøo töï mình laø thieän tri thöùc, cuøng soáng chung vôùi thieän tri thöùc vaø cuøng hoøa hôïp vôùi thieän tri thöùc, thì neân bieát raèng, vò aáy chaéc chaén tu oá loäâ ñeå ñoaïn tröø duïc. Tu töø ñeå ñoaïn tröø saân nhueá. Tu soå töùc ñeå ñoaïn tröø taâm nieäm taùn loaïn. Tu voâ thöôøng ñeå ñoaïn tröø ngaõ maïn. “Naøy Di-heâ, neáu Tyø-kheo naøo ñaéc voâ thöôøng töôûng, chaéc chaén ñaéc voâ ngaõ töôûng. “Naøy Di-heâ, neáu Tyø-kheo naøo ñaéc voâ ngaõ töôûng thì ngay trong ñôøi hieän taïi ñoaïn heát thaûy ngaõ maïn, chöùng ñaéc tòch tónh, dieät taän, voâ vi, Nieát-baøn”. Phaät thuyeát nhö vaäy. Toân giaû Di-heâ vaø caùc Tyø-kheo sau khi nghe Phaät thuyeát, hoan hyû phuïng haønh.

*Nguồn: Giảng Sư (giangsu.io.vn) — văn bản trích từ kho sách cổ và kinh điển.*